

KOSOVO SPECIALIST CHAMBERS
DHOMAT E SPECIALIZUARA TË KOSOVËS
SPECIJALIZOVANA VEĆA KOSOVA

Predmet: KSC-BC-2020-06
Tužilac protiv Hašima Tačija, Kadrija Veseljija, Redžepa Seljimija i Jakupa Krasnićija

Rešava: Pretresni panel II
sudija Čarls L. Smit III, predsedavajući sudija
sudija Kristof Barte
sudija Genel Metro
sudija Fergal Gejnor, rezervni sudija

Sekretar: Fidelma Donlon

Datum: 17. maj 2023.

Jezik: engleski

Stepen tajnosti: javno

**Odluka o zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje pravosnažno
utvrđenih činjenica, s poverljivim prilogom 1 i javnim prilogom 2**

Vršilac dužnosti specijalizovanog tužioca
Aleks Vajting

Branilac Hašima Tačija
Gregori Kiho

Zastupnik žrtava
Sajmon Loz

Branilac Kadrija Veseljija
Ben Emerson

Branilac Redžepa Seljimija
Džefri Roberts

Branilac Jakupa Krasnićija
Venkatešvari Alagenda

PRETRESNI PANEL II (u daljem tekstu: panel), na osnovu članova 3(2)(d) i (3), 12 i 21 Zakona br. 05/L 053 o Specijalizovanim većima i Specijalizovanom tužilaštvu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 95(5), 104(1)(b), 138 i 157(2) Pravilnika o postupku i dokazima pred Specijalizovanim većima Kosova (u daljem tekstu: Pravilnik), donosi sledeću odluku.

I. TOK POSTUPKA

1. Dana 18. januara 2023. na konferenciji za pripremu suđenja panel je naložio (i) da Specijalizovano tužilaštvo (u daljem tekstu: tužilaštvo) i četiri tima odbrane (u daljem tekstu zajedno: odbrana) do 1. marta 2023. u 16:00 časova dostave podneske sa zahtevom za formalno primanje na znanje pravosnažno utvrđenih činjenica, i (ii) da druge strane i učesnici u postupku odgovore dostave do 3. aprila 2023. u 16:00 časova, a replike do 10. aprila 2023. u 16:00 časova.¹
2. Dana 1. marta 2023. tužilaštvo je podnelo zahtev (u daljem tekstu: zahtev tužilaštva) u kojem je zatražilo da se pravosnažno utvrđene činjenice (u daljem tekstu: predložene pravosnažno utvrđene činjenice) formalno prime na znanje.²
3. Dana 24. marta 2023. tužilaštvo je dostavilo javnu verziju svojih predloženih pravosnažno utvrđenih činjenica i neredigovanu, overenu odnosno zvaničnu verziju nekih presuda relevantnih za zahtev tužilaštva.³
4. Dana 3. aprila 2023. odbrana je dostavila odgovor na zahtev tužilaštva (u

¹ Engleski transkript zasedanja, 18. januar 2023, str. 1903, redovi 5–13.

² F01330, specijalizovani tužilac, *Prosecution Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts* /Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje pravosnažno utvrđenih činjenica/, 1. mart 2023, s poverljivim prilogima 1 i 2.

³ F01395, specijalizovani tužilac, *Prosecution Submission of Public Version of F01330/A01 and Related Matter* /Podnesak tužilaštva s javnom verzijom podneska F01330/A01 i jednim povezanim pitanjem/, 24. mart 2023, s javnim prilogom 1 i poverljivim prilogom 2.

daljem tekstu: zajednički odgovor odbrane).⁴

5. Dana 11. aprila 2023. tužilaštvo je uložilo repliku na zajednički odgovor odbrane (u daljem tekstu: replika tužilaštva).⁵

6. Dana 28. aprila 2023. tužilaštvo je podnelo obaveštenje u vezi sa svojim zahtevom (u daljem tekstu: obaveštenje tužilaštva), povuklo zahtev da se neke predložene pravosnažno utvrđene činjenice formalno prime na znanje i obavestilo panel o nekoliko slovnih grešaka i nehotičnih propusta i omaški koje su se potkrale u spisku predloženih pravosnažno utvrđenih činjenica.⁶

II. IZNETA ARGUMENTACIJA

7. Tužilaštvo traži da pretresni panel formalno primi na znanje činjenice koje su relevantne za ovaj predmet a koje su pravosnažno utvrđene na suđenjima pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (u daljem tekstu: MKSJ) i pred sudovima na Kosovu. Kako tužilaštvo tvrdi, predložene pravosnažno utvrđene činjenice ispunjavaju uslove iz pravila 157 jer su relevantne, jasne i nedvosmislene. Tužilaštvo tvrdi i da bi formalno primanje predloženih pravosnažno utvrđenih činjenica na znanje išlo u prilog ekonomičnosti sudskog postupka, da bi bilo u interesu pravde i da bi se time poštovala prava optuženih na pravično, javno i ekspeditivno suđenje.⁷

8. Odbrana kritikuje „pokušaj tužilaštva da traži da se nezabeleženo velik broj preširoko formulisanih pravosnažno utvrđenih činjenica formalno primi na

⁴ F01417, specijalizovani branilac, *Joint Defence Response to Prosecution Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts* /Zajednički odgovor odbrane na zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje pravosnažno utvrđenih činjenica/, 3. april 2023, s poverljivim prilogom 1.

⁵ F01443, specijalizovani tužilac, *Prosecution Reply to 'Joint Defence Response to Prosecution Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts'* /Replika tužilaštva na zajednički odgovor odbrane na zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje pravosnažno utvrđenih činjenica/, 11. april 2023, s poverljivim prilogom 1.

⁶ F01487, specijalizovani tužilac, *Prosecution Notice Concerning Filing F01330* /Obaveštenje tužilaštva u vezi s podneskom F01330/, 28. april 2023, s poverljivim prilogom 1.

⁷ Zahtev tužilaštva, stavovi 1, 18.

znanje“ i zahteva da panel odbije zahtev tužilaštva da se usvoje predložene pravosnažno utvrđene činjenice koje je odbrana u prilogu 1 svom zajedničkom odgovoru navela kao sporne.⁸

9. Tužilaštvo u replici kaže da su predložene činjenice pravosnažno utvrđene u ranijim pravosnažnim presudama na osnovu dokaza, da one zadovoljavaju sve merodavne kriterijume, pa da se zato i mogu formalno primiti na znanje.⁹ Zato tužilaštvo tvrdi da panel treba da odbije argumente odbrane i da predložene pravosnažno utvrđene činjenice formalno primi na znanje.¹⁰

III. MERODAVNO PRAVO

10. Pravilo 157(2) glasi: „Na zahtev jedne od strana u postupku ili *proprio motu*, nakon što sasluša strane i, u odgovarajućim slučajevima, zastupnika žrtava panel može, u interesu pravičnog i ekspeditivnog suđenja, formalno da primi na znanje [pravosnažno utvrđene činjenice] iz drugih postupaka pred Specijalizovanim većima ili iz pravosnažnih postupaka pred drugim kosovskim sudovima ili iz drugih jurisdikcija koje se odnose na sporna pitanja u tekućem postupku, u meri u kojoj se one ne odnose na radnje i postupke optuženog za koje se tereti u optužnici.”

11. Pored toga, u relevantnoj sudskoj praksi navode se i drugi faktori relevantni za diskrecionu odluku panela o formalnom primanju na znanje predloženih pravosnažno utvrđenih činjenica: (i) predložene činjenice su jasne, konkretne i mogu se identifikovati; (ii) formulacija predloženih činjenica koju iznosi strana koja podnosi zahtev ne razlikuje se bitno od formulacije u presudi iz koje su te činjenice preuzete; (iii) u kontekstu u kom ih predlaže podnosilac zahteva, predložene činjenice nisu nejasne i ne obmanjuju; (iv) u predloženim činjenicama

⁸ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 1, 38, gde se upućuje na prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

⁹ Replika tužilaštva, stav 1. V. takođe prilog 1 uz repliku tužilaštva.

¹⁰ Replika tužilaštva, stav 17.

nema pravnih zaključaka ni kvalifikacija; (v) predložene činjenice nisu zasnovane na dogovoru strana u postupku iz kog su preuzete; i (vi) predložene činjenice nisu predmet još nerešene žalbe ili sudskog preispitivanja.¹¹ Primjenjujući svoje diskreciono pravo da odluči da li će formalno primiti na znanje neku predloženu činjenicu panel je načelno odbijao one činjenice koje se tiču suštine teze tužilaštva,¹² kao i činjenice koje su preširoke, neodređene, tendenciozne ili nepotkrepljene.¹³ Osim toga, panel ima na umu i mogućnost da suprotna strana pokuša da pobije predloženu činjenicu i tako potroši vreme i resurse i osujeti cilj ekonomičnosti sudskog postupka koji se želi postići pravilom 157(2).¹⁴

12. Panel napominje da pravilo 157(2) Pravilnika ima za cilj ekonomičnost sudskog postupka i stoga pretresnom panelu daje diskreciono pravo da formalno

¹¹ V. npr. ICTY, *Prosecutor v. Hadžihasanović and Kubura*, IT-01-47-T, Trial Chamber II, Decision on Judicial Notice of Adjudicated Facts Following the Motions Submitted by Counsel for the Accused Hadžihasanović and Kubura on 20 January 2005 (u daljem tekstu: [Hadžihasanović and Kubura Decision](#)), 14. april 2005, str. 5; *Prosecutor v. Karadžić*, IT-95-5/18-T, Trial Chamber, Decision on Accused's Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts Related to Count One (u daljem tekstu: [Karadžić 21 January 2014 Decision](#)), 21. januar 2014, stav 6; *Prosecutor v. Popović et al.*, IT-05-88-T, Trial Chamber II, Decision on Prosecution Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts with Annex (u daljem tekstu: [Popović et al. Decision](#)), 26. septembar 2006, stavovi 7–11, 14; *Prosecutor v. Blagojević and Jokić*, IT-02-60-T, Trial Chamber I, [Decision on Prosecution's Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts and Documentary Evidence](#), 19. decembar 2003, stav 16; *Prosecutor v. Prlić et al.*, IT-04-74-PT, Trial Chamber II, Decision on Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts Pursuant to Rule 94(b) (u daljem tekstu: [Prlić et al. Decision](#)), 14. mart 2006, stav 12; *Prosecutor v. Krajišnik*, IT-00-39-PT, Trial Chamber I, [Decision on Prosecution Motions for Judicial Notice of Adjudicated Facts and for Admission of Written Statements of Witnesses Pursuant to Rule 92 bis](#), 28. februar 2003, stav 14; *Prosecutor v. Mladić*, IT-09-92, Appeals Chamber, Decision on Ratko Mladić's Appeal Against the Trial Chamber's Decisions on the Prosecution Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts (u daljem tekstu: [Mladić Decision](#)), 12. novembar 2013, stavovi 92, 94. Panel napominje da uslov da se predložene činjenice ne smeju odnositi na „radnje i postupke“ optuženog iz optužnice nije stvar diskrecionog odlučivanja već je to preduslov da bi se formalno primanje neke činjenice na znanje prema pravilu 157(2) Pravilnika uopšte uzelo u razmatranje.

¹² V. ICTY, *Prosecutor v. Stanišić and Župljanin*, IT-08-91-T, Trial Chamber II, Decision Granting in Part Prosecution's Motions for Judicial Notice of Adjudicated Facts Pursuant to Rule 94(B) (u daljem tekstu: [Stanišić and Župljanin Decision](#)), 1. april 2010, stav 46; *Prosecutor v. Tolimir*, IT-05-88/2-A, Appeals Chamber, Judgement (u daljem tekstu: [Tolimir Appeal Judgment](#)), 8. april 2015, stavovi 33–35. V. takođe *Prosecutor v. Karadžić*, IT-95-5/18-T, Trial Chamber, Decision on Accused's Motions for Reconsideration of Decisions on Judicial Notice of Adjudicated Facts (u daljem tekstu: [Karadžić 14 June 2010 Decision](#)), 14. jun 2010, stav 20.

¹³ V. takođe *Prosecutor v. Hadžić*, IT-04-75-T, Trial Chamber, Decision on Prosecution Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts and Documents (u daljem tekstu: [Hadžić Decision](#)), 23. maj 2013, stav 13.

¹⁴ V. npr. ICTY, [Popović et al. Decision](#), stav 16; [Stanišić and Župljanin Decision](#), stav 45.

primi na znanje pravosnažno utvrđene činjenice iz drugih postupaka pred Specijalizovanim većima, ili iz pravosnažno okončanih postupaka pred drugim kosovskim sudovima, ili pak iz postupaka pred sudovima iz drugih jurisdikcija koji se odnose na sporna pitanja u tekućem postupku, čime se smanjuje vreme potrebno za izvođenje dokaza o činjenicama koje su u drugim postupcima već utvrđene ili se takvo izvođenje dokaza u potpunosti eliminiše.¹⁵ No, panel istovremeno mora da garantuje da će se poštovati pravo optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje, kako je to utvrđeno pravilom 157(2) Pravilnika.¹⁶

13. Formalnim primanjem pravosnažno utvrđenih činjenica na znanje panel utvrđuje pravnu prezumpciju o tačnosti tih činjenica i njih stoga nije potrebno ponovo dokazivati na suđenju.¹⁷ Pošto se radi o oborivoj prezumpciji, druge strane u postupku mogu na suđenju da iznesu dokaz kojim osporavaju tačnost dotičnih činjenica. Panel ima diskreciono pravo da prihvati dokaze koji dopunjuju ili potkrepljuju činjenicu koja je već formalno primljena na znanje.¹⁸

IV. DISKUSIJA

A. IZJAŠNJENJA STRANA U POSTUPKU

14. Tužilaštvo tvrdi da se predložene pravosnažno utvrđene činjenice (i) odnose na sporna pitanja u tekućem postupku,¹⁹ (ii) ne odnose na radnje i postupke za

¹⁵ KSC-BC-2020-05, F00191, pretresni panel I, Decision on Judicial Notice of Adjudicated Facts /Odluka o formalnom primanju na znanje pravosnažno utvrđenih činjenica/ (u daljem tekstu: odluka u predmetu *Mustafa*), 7. septembar 2021, stav 9. V. takođe *Karadžić 21 January 2014 Decision*, stav 4; ICTR, *Prosecutor v. Bagosora et al.*, ICTR-98-41-A, Appeals Chamber, [Decision on Anatole Nsengiyumva's Motion for Judicial Notice](#), 29. oktobar 2010, stav 10.

¹⁶ Odluka u predmetu *Mustafa*, stav 9. V. takođe [Mladić Decision](#), stav 24.

¹⁷ V. npr. ICTY, *Prosecutor v. Perišić*, IT-04-81-PT, Trial Chamber I, [Decision on Prosecution's Motion for Judicial Notice of Facts Relevant to the Srebrenica Crime Base](#), 22. septembar 2008, stav 21; *Prosecutor v. Popović et al.*, IT-05-88-A, Appeals Chamber, [Judgement](#), 30. januar 2015, stav 620; [Stanišić and Župljanin Decision](#), stav 25.

¹⁸ V. npr. [Tolimir Appeal Judgment](#), stav 25–26.

¹⁹ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 5–6.

koje se optuženi tereti u potvrđenoj optužnici,²⁰ (iii) da su jasne, konkretne i da se mogu identifikovati,²¹ (iv) da se njihova formulacija ne razlikuje bitno od formulacije u presudi iz koje su preuzete,²² (v) da u kontekstu u kom su navedene u zahtevu tužilaštva nisu nejasne i ne obmanjuju,²³ (vi) da ne sadrže pravne zaključke ili kvalifikacije,²⁴ (vii) da nisu zasnovane na dogovoru strana u postupku iz kog su preuzete²⁵ i (viii) da nisu predmet još nerešene žalbe ili sudskog preispitivanja.²⁶ Tužilaštvo osim toga tvrdi i da se formalnim primanjem predloženih pravosnažno utvrđenih činjenica na znanje uspostavlja potrebna ravnoteža između ekonomičnosti sudskog postupka i osnovnog prava optuženih na pravično suđenje, pošto to ide u prilog ekonomičnosti sudskog postupka i pravičnom i ekspeditivnom vođenju postupka.²⁷ Tužilaštvo tvrdi da namerava da iznese dokaze o mnogim pitanjima na koja se odnose predložene pravosnažno utvrđene činjenice, budući (i) da ima pravo da iznosi dokaze u prilog tim činjenicama čak i ako su one formalno primljene na znanje i (ii) da su isti dokazi relevantni i za druga pitanja u ovom predmetu.²⁸

15. Odbrana u odgovoru navodi da su „pravosnažno utvrđene činjenice“ specifičan pojam potekao iz zemalja u kojima se primenjuje anglosaksonsko pravo i da je on tamo ograničen na pitanja koja se ne mogu razumno osporavati, ali da mu se značenje s vremenom promenilo i da se on sad odnosi na „neku vrstu ‘činjenične pretpostavke’ koju odbrana može da pobija“.²⁹ Odbrana tvrdi da pravosnažno utvrđene činjenice moraju biti „svedene u razumne granice, uz

²⁰ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 7.

²¹ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 8.

²² Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 9–10.

²³ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 11.

²⁴ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 12.

²⁵ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 13.

²⁶ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 14.

²⁷ Zahtev tužilaštva, stavovi 3, 15.

²⁸ Zahtev tužilaštva, stav 16.

²⁹ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 2–3.

dužnu pažnju prema važnim pitanjima i poštovanje prava odbrane”.³⁰ Odbrana tvrdi da panel po službenoj dužnosti mora da se stara o tome da prihvatanje pojedinih pravosnažno utvrđenih činjenica ne ide na štetu pravičnog i nepristrasnog odlučivanja o optužbama u ovom predmetu.³¹ Odbrana se protivi kako pojedinim kategorijama činjenica, tako i pojedinačnim činjenicama, jer tvrdi da su to (i) činjenice o radnjama i postupcima optuženih,³² (ii) glavne sporne činjenice koje se tiču ili postojanja udruženog zločinačkog poduhvata ili postupaka podređenih lica u vezi s događajima koji se direktno tiču odgovornosti optuženih,³³ (iii) činjenice koje ne navode jasno utvrđene izvore dokaza,³⁴ (iv) činjenice zasnovane na dokazima koji potiču ili iz anonimnih izvora ili iz izvora koji u ovom predmetu nisu obelodanjeni,³⁵ (v) činjenice zasnovane na izjavama osumnjičenih koji nisu svedočili ili ne mogu biti primorani da svedoče, kao i na izjavama svedoka koji su u međuvremenu preminuli,³⁶ (vi) činjenice koje su formulisane suviše neodređeno ili dvosmisleno da bi se na njih moglo oslanjati, činjenice u kojima se ne upućuje na dokaze na kojima se zasnivaju, ili činjenice tako izvučene iz konteksta da zamagljuju ili pogrešno predstavljaju prvobitne zaključke,³⁷ (vii) činjenice kojima se iznose opisi dokaza a ne činjenični zaključci,³⁸ (viii) činjenice u kojima se iznose pravne kvalifikacije,³⁹ (ix) činjenice koje nisu osporavane u prvobitnom postupku⁴⁰ i (x) činjenice zasnovane na dokazima ili svedočenjima koje tužilaštvo tek planira da izvede u ovom predmetu.⁴¹

16. Tužilaštvo u replici kaže da normativni okvir Specijalizovanih veća ukazuje

³⁰ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 3–4.

³¹ Zajednički odgovor odbrane, stav 6.

³² Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 9–12. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³³ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 13–14. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³⁴ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 15–16. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³⁵ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 17–21. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³⁶ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 22–25. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³⁷ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 26–27. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³⁸ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 28. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

³⁹ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 29. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

⁴⁰ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 30–35. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

⁴¹ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 36–37. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

na zakonodavnu nameru da se panelima Specijalizovanih veća, u interesu pravičnosti i ekspeditivnosti postupka, omogućí da uzimaju u obzir rezultate rada MKSJ-a i kosovskih sudova o krivičnim delima izvršenim tokom oružanog sukoba na Kosovu, uključujući i prikupljene dokaze i činjenične zaključke.⁴² Tužilaštvo tvrdi (i) da odbrana suviše široko definiše „radnje i postupke optuženih“, za šta nema osnova u sudskoj praksi,⁴³ (ii) da se pravilo 157(2) odnosi na utvrđene činjenice a ne na dokaze,⁴⁴ (iii) da odbrana svojim primedbama pokušava da uvede nove, neosnovane uslove,⁴⁵ (iv) da predložene pravosnažno utvrđene činjenice nisu rezultat dogovora između strana u postupku⁴⁶ i (v) da se predložene pravosnažno utvrđene činjenice zasnovane na dokazima tužilaštva mogu formalno primiti na znanje.⁴⁷

B. OPŠTE NAPOMENE

17. Panel je gore u tekstu izneo merodavne pravne odredbe i sad će ukratko izložiti kako ih je primenjivao u ovoj odluci. Prvo, panel je činjenice analizirao svaku pojedinačno. Ukoliko se predložena činjenica sastojala od nekoliko rečenica i/ili činjeničnih tvrdnji, panel je i njih razmatrao pojedinačno. Panel je proverio da li svaka predložena pravosnažno utvrđena činjenica ispunjava uslove iz Pravilnika i ako ih ispunjava, da li možda ipak treba da je odbije rukovodeći se svojom sudijskom diskrecijom. U tom kontekstu, panel je vodio računa o tome da strana koja podnosi zahtev ima teret dokazivanja da su ispunjeni uslovi iz Pravilnika.⁴⁸

⁴² Replika tužilaštva, stavovi 2–3.

⁴³ Replika tužilaštva, stav 4.

⁴⁴ Replika tužilaštva, stavovi 5–8. V. takođe prilog 1 uz repliku tužilaštva.

⁴⁵ Replika tužilaštva, stavovi 9–11.

⁴⁶ Replika tužilaštva, stavovi 12–13.

⁴⁷ Replika tužilaštva, stavovi 14–15.

⁴⁸ V. ICTY, *Popović et al. Decision*, stav 21; *Prosecutor v. Milosević*, IT-98-29/1-T, Trial Chamber III, *Decision on Prosecution's Motion for Judicial Notice of Adjudicated Facts and Prosecution's Catalogue of Agreed Facts with Dissenting Opinion of Judge Harhoff*, 10. april 2007, stav 29; *Prosecutor v*

18. Primenjujući svoje diskreciono pravo, panel je uzeo u obzir niz faktora. Prvo, panel je odbacio činjenice koje nisu u jasnoj i očiglednoj vezi sa spornim pitanjima u tekućem postupku. Panel je takođe odbio da formalno primi na znanje nekoliko predloženih pravosnažno utvrđenih činjenica koje su dvosmislene, nejasne, suviše uopštene, nedovoljno kontekstualizovane ili nedovoljno specifične da bi panelu bile od koristi prilikom utvrđivanja činjenica. Pored toga, panel je prihvatio predlog tužilaštva da se neke pravosnažno utvrđene činjenice neznatno preformulišu kako bi, zahvaljujući novoj formulaciji, te činjenice postale jasnije i kako bi se izbeglo bilo kakvo narušavanje prvobitnog sudskog zaključka.⁴⁹ Panel je, osim toga, upotrebio svoje diskreciono pravo da ne primi na znanje predložene pravosnažno utvrđene činjenice koje su nedovoljno relevantne za ovaj predmet.

C. OCENA PREDLOŽENIH PRAVOSNAŽNO UTVRĐENIH ČINJENICA

19. Pre svega, panel se uverio da sve predložene pravosnažno utvrđene činjenice potiču iz drugih postupaka pred Specijalizovanim većima ili iz pravosnažnih odluka koje su doneli drugi sudovi Kosova ili sudovi iz drugih jurisdikcija.

20. Pošto je pojedinačno razmotrio sve predložene pravosnažno utvrđene činjenice, panel zaključuje da tužilaštvo nije pokazalo da se predložene pravosnažno utvrđene činjenice 33, 35, 37–38, 40, 92–93, 102–109, 152, 157–158, 170, 174, 253–255, 271 i 276 tiču spornih pitanja u tekućem postupku. Zato panel odbija zahtev da navedene predložene pravosnažno utvrđene činjenice formalno primi na znanje.

21. Panel napominje i da predložene pravosnažno utvrđene činjenice 115, 248, 265, 270, 274 nisu dovoljno jasne, da nisu stavljene u odgovarajući kontekst ili da

Prosecutor v. Popović et al., IT-05-88-T, Trial Chamber, Judgement and Sentence, 10. jun 2010, stav 1611; [Tolimir Appeal Judgment](#), stav 24.

⁴⁹ V. npr. priloge 1–2 uz ovu odluku, pravosnažno utvrđenu činjenicu 298, gde je formulacija „inkriminisani period“ iz prvobitnog zaključka zamenjena formulacijom „pre marta 1998“.

nisu dovoljno konkretne. Panel konstatuje da mu te predložene pravosnažno utvrđene činjenice neće pomoći u utvrđivanju činjenica. Zato panel koristi svoje diskreciono pravo i odbija da te predložene pravosnažno utvrđene činjenice formalno primi na znanje.

22. Panel napominje da se u predloženoj pravosnažno utvrđenoj činjenici 366 samo prenosi sadržaj odlomaka jednog svedočenja u predmetu *Haradinaj i drugi* pred MKSJ-om. Panel konstatuje da se u predloženoj pravosnažno utvrđenoj činjenici 366 ne iznose nikakvi zaključci, pa je zato neće formalno primiti na znanje. Osim toga, panel napominje i da se u predloženoj pravosnažno utvrđenoj činjenici 299 samo ponavlja poslednja rečenica predložene pravosnažno utvrđene činjenice 298. Zato panel predloženu pravosnažno utvrđenu činjenicu 299 neće formalno primiti na znanje. Panel napominje da se predložena pravosnažno utvrđena činjenica 105 po formulaciji bitno razlikuje od činjenice u prvobitnim presudama i da je svakako od zanemarljivog značaja. Zato panel nju neće formalno primiti na znanje. Panel prima k znanju da je tužilaštvo povuklo svoj zahtev da se predložene pravosnažno utvrđene činjenice 608–610 formalno prime na znanje.⁵⁰ Zato panel odbija da formalno primi na znanje predložene pravosnažno utvrđene činjenice 608–610.

23. Vršeci svoje diskreciono pravo da formalno primi na znanje predložene pravosnažno utvrđene činjenice, panel je *proprio motu* preformulisao predložene pravosnažno utvrđene činjenice 6, 24, 67, 71, 173, 246, 260, 275 i 300 kako bi bile sličnije prvobitnim zaključcima. Panel je, isto tako, preformulisao i predložene pravosnažno utvrđene činjenice 52–55 kako bi se one jasnije mogle identifikovati i kako bi se smestile u odgovarajući vremenski okvir. Panel je, osim toga, preformulisao i predložene pravosnažno utvrđene činjenice 200, 420, 498 i 618, u skladu s obaveštenjem tužilaštva.

⁵⁰ Obaveštenje tužilaštva, stav 1.

24. Panel konstatuje da predložene pravosnažno utvrđene činjenice 1–32, 34, 36, 39, 41–91, 94–101, 110–114, 116–151, 153–156, 159–169, 171–173, 175–247, 249–252, 256–264, 266–269, 272–273, 275, 277–298, 300–365, 367–607 i 611–734 ispunjavaju uslove iz pravila 157(2), jer se ne odnose na radnje i postupke za koje se optuženi terete u optužnici. S tim u vezi, panel napominje da su, suprotno onom što odbrana tvrdi o predloženim pravosnažno utvrđenim činjenicama 460 i 461,⁵¹ MKSJ i MKSR zaključili da kategorička zabrana da se činjenice vezane za radnje i postupke optuženih formalno primaju na znanje ne važi za činjenice koje se, na primer, tiču postupaka neposrednih izvršilaca krivičnih dela ili postojanja i radnji udruženog zločinačkog poduhvata ili učesnika u njemu (ako to nisu sami optuženi).⁵²

25. Panel konstatuje i da su predložene pravosnažno utvrđene činjenice 1–32, 34, 36, 39, 41–91, 94–101, 110–114, 116–151, 153–156, 159–169, 171–173, 175–247, 249–252, 256–264, 266–269, 272–273, 275, 277–298, 300–365, 367–607, i 611–734 (i) jasne, konkretne i mogu se identifikovati, (ii) da se njihova formulacija ne razlikuje bitno od formulacije u presudi iz koje su te činjenice preuzete, (iii) da u kontekstu u kom ih predlaže podnosilac zahteva nisu nejasne i ne obmanjuju, (iv) da u njima nema pravnih zaključaka ni kvalifikacija, (v) da nisu zasnovane na dogovoru strana u postupku iz kog su preuzete i (vi) da nisu predmet još nerešene žalbe ili preispitivanja. Prema tome, panel se uverio da te predložene pravosnažno utvrđene činjenice treba formalno primiti na znanje.

26. Panel naglašava da sama radnja formalnog primanja pravosnažno utvrđenih činjenica na znanje stvara oborivu pretpostavku da su te činjenice tačne. Međutim, formalno primanje na znanje ne odražava se na pravo i mogućnost odbrane da ospori sve činjenične navode tužilaštva ili činjenice koje je panel formalno primio na znanje. Osim toga, to što je panel neku pravosnažno utvrđenu činjenicu

⁵¹ Zajednički odgovor odbrane, stavovi 7, 9–12. V. takođe prilog 1 uz zajednički odgovor odbrane.

⁵² ICTR, *Prosecutor v. Karemera*, ICTR-98-44-AR73(C), Appeals Chamber, [Decision on Prosecutor's Interlocutory Appeal of Decision on Judicial Notice](#), 16. jun 2006, stavovi 48–53. V. takođe ICTY, [Popović et al. Decision](#), stav 13; [Mladić Decision](#), stavovi 82–87.

formalno primio na znanje ne umanjuje teret dokazivanja tužioca da materijalne činjenice relevantne za njegovu tezu dokaže van razumne sumnje. Za panel je važno da dobije sve dokaze relevantne za predložene pravosnažno utvrđene činjenice kako bi bio u stanju da utvrdi činjenice, što i jeste njegova dužnost, i to naročito činjenice o kojima se strane u postupku spore.

V. DISPOZITIV

27. Iz navedenih razloga panel

- a) **DELIMIČNO PRIHVATA** zahtev tužilaštva;
- b) **FORMALNO PRIMA NA ZNANJE** sledeće predložene pravosnažno utvrđene činjenice, navedene u prilogu 1 uz ovu odluku: 1–32, 34, 36, 39, 41–91, 94–101, 110–114, 116–151, 153–156, 159–169, 171–173, 175–247, 249–252, 256–264, 266–269, 272–273, 275, 277–298, 300–365, 367–607 i 611–734; i
- c) **ODBIJA** da formalno primi na znanje predložene pravosnažno utvrđene činjenice 33, 35, 37–38, 40, 92–93, 102–109, 115, 152, 157–158, 170, 174, 248, 253–255, 265, 270–271, 274, 276, 299, 366 i 608–610.

/potpis na originalu/

Čarls L. Smit III,
predsedavajući sudija

Sreda, 17. maj 2023.

U Hagu, Holandija.